

A Comparative Study of International and Thai Standards for Defining the Competency Framework of Secondary School Chinese Language Teachers in Thailand¹

Paneeeya Kradumporn²; Maneeporn Saksoong

School of Sinology, Mae Fah Luang University, Chiang Rai 57100 Thailand

Email: paneeya.kra@mfu.ac.th; maneeporn@mfu.ac.th

received 15 September 2025; revised 31 October 2025; accepted 7 November 2025

Abstract

In the context of the growing global popularity of the Chinese language, Thailand—particularly at the secondary education level—has witnessed a continuous expansion in Chinese language teaching and learning. This development has heightened the importance of Chinese language teachers, especially in terms of teaching competencies that genuinely prepare them to become Chinese language specialists. This study aims to: (1) compare the teacher competency assessment manual of the Office of the Basic Education Commission (OBEC) with the international professional standards for teachers of Chinese as a foreign language; (2) synthesize a competency framework for Chinese language teachers that aligns with the Thai educational context; and (3) develop an assessment tool that can be practically applied in schools. A qualitative research methodology was employed, involving document analysis and the design of a competency assessment tool based on the Competency Model. The framework integrates the strengths of both the OBEC manual and the international standards to formulate a behavior-based competency framework. The study presents five key domains of teacher-specific competencies: language proficiency, professional knowledge, communication and instructional management skills, intercultural competence, and self-development and professional ethics. These domains provide a comprehensive and contextually relevant framework for evaluating

¹ This research article is part of a research titled: “A Study on the Competencies of Chinese Language Teachers in Secondary Schools in Northern Thailand for Preparing to Become Chinese Language Specialists,” which has been financial supported by Mae Fah Luang University for the fiscal year 2026 (New Researcher type).

² Corresponding Author

Chinese language teachers in Thailand, serving as a foundational reference for teacher development, training programs, and future policy formulation.

Keywords: Chinese Language Teacher Competency; Teacher Competency Assessment Manual; Professional Standards for Teachers of Chinese as a Foreign Language

การศึกษาเทียบเคียงกรอบมาตรฐานสากลและไทยเพื่อกำหนดกรอบสมรรถนะครูสอนภาษาจีน ระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย³

ปณิญา กระทุมพร⁴ มณีพร ศักดิ์สูง

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57100 ประเทศไทย
อีเมล paneeya.kra@mfu.ac.th; maneeporn@mfu.ac.th

วันรับบทความ 15 กันยายน 2568 วันแก้ไขบทความ 31 ตุลาคม 2568
วันตอบรับตีพิมพ์บทความ 7 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน ภาษาจีนได้รับความนิยมในระดับนานาชาติอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีการขยายตัวของการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนภาษาจีนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้บทบาทของครูสอนภาษาจีนมีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านสมรรถนะการสอนที่สามารถตอบสนองต่อการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนได้อย่างแท้จริง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาเปรียบเทียบคู่มือการประเมินสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กับมาตรฐานวิชาชีพครูสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ (2) สังเคราะห์กรอบสมรรถนะสำหรับครูสอนภาษาจีนที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และ (3) พัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในห้องเรียน งานวิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์เอกสารและการออกแบบเครื่องมือประเมินสมรรถนะตามแนวคิด Competency Model โดยบูรณาการจุดแข็งของคู่มือฯ และมาตรฐานฯ ในการกำหนดกรอบสมรรถนะเชิงพฤติกรรม ผลการวิจัยนำเสนอกรอบสมรรถนะเฉพาะทางจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถทางภาษา ความรู้เชิงวิชาชีพ ทักษะการสื่อสารและการจัดการเรียนรู้ ความสามารถข้ามวัฒนธรรม และการพัฒนาตนเองและจรรยาบรรณ ซึ่งสามารถประเมินครูสอนภาษาจีนได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย พร้อมเป็นฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาครู การอบรม และการกำหนดนโยบายในอนาคต

คำสำคัญ สมรรถนะครูสอนภาษาจีน; คู่มือการประเมินสมรรถนะครู; มาตรฐานวิชาชีพครูสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ

³ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาสมรรถนะของครูสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาในภาคเหนือของประเทศไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน” โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ประจำปีงบประมาณ 2569 ประเภททุนนักวิจัยใหม่

⁴ ผู้ประพันธ์บทความ

1. ที่มาและความสำคัญ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา โลกได้ประสบกับปรากฏการณ์ “汉语热” หรือ “กระแสนิยมภาษาจีน” ซึ่งสะท้อนถึงความนิยมที่เพิ่มขึ้นของการเรียนภาษาจีนในต่างประเทศ ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) อย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 2001 ที่ส่งผลให้ภาษาจีนกลายเป็นภาษาต่างประเทศหลักที่หลายประเทศบรรจุไว้ในระบบการศึกษาเพื่อเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างกัน โดยประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับอานิสงส์จากกระแสดังกล่าวอย่างชัดเจน ในปัจจุบันภาษาจีนได้กลายเป็นภาษาต่างประเทศที่มีนักเรียนเลือกเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่งในระบบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้เปิดสอนภาษาจีนอย่างเป็นทางการ รวมทั้งสิ้น 333 แห่ง ครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

อย่างไรก็ตาม การเติบโตของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยยังเผชิญข้อท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะมาตรฐานด้านสมรรถนะของครูสอนภาษาจีนที่ชัดเจน เฉพาะทาง และมีความสอดคล้องกับบริบทจริงของวิชาชีพและผู้เรียนชาวไทย ขณะที่คู่มือการประเมินสมรรถนะครูของ สพฐ. ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ได้กำหนดกรอบสมรรถนะสำหรับครูผู้สอนในทุกศาสตร์วิชา โดยเน้นประเมินเพียงองค์ประกอบหลัก อาทิ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสาร ความรู้เชิงวิชาการ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของวิชาชีพครูโดยทั่วไป และขาดรายละเอียดเฉพาะทางที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนสอนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การประเมินความสามารถด้านภาษา การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การเข้าใจระบบการเรียนรู้ภาษาจีนของผู้เรียนไทย ตลอดจนเทคนิคการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สองอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้ ในปี ค.ศ. 2023 ประเทศได้จีนได้ออกประกาศสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดกรอบมาตรฐานด้านการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาและควบคุมให้ครูผู้สอนภาษาจีนมีสมรรถนะที่เหมาะสม และมีแนวทางการพัฒนาอาชีพอย่าง 《国际中文教师专业能力标准》 (Standards for International Chinese Language Teachers' Professional Competencies หรือมาตรฐานวิชาชีพครูสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ) ซึ่งระบุสมรรถนะสำคัญที่ครูสอนภาษาจีนพึงมี เช่น ความรู้ทางภาษา การวางแผนการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี การเข้าใจวัฒนธรรมและการประเมินผล โดยระบุอย่างชัดเจนว่ามาตรฐานดังกล่าวมิใช่เพียงแต่แสดงถึงข้อกำหนดพื้นฐานวิชาชีพของครูสอนภาษาจีนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นแนวทางการประเมินสมรรถนะเชิงพฤติกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือชี้้นำในการพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นเกณฑ์การปฏิบัติในชั้นเรียน และมีระดับที่สูงกว่ามาตรฐานคุณสมบัตินักวิชาชีพครูทั่วไป ทั้งนี้ มาตรฐานดังกล่าว ยังไม่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการกับระบบพัฒนาครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย ส่งผลให้ครูสอนภาษาจีนในประเทศไทยขาดเครื่องมือในการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและมีทิศทาง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของครูผู้สอนภาษาจีนในประเทศไทย เช่น Nuansri (2003), Maput et al. (2015), Sritrakul (2023), Wongnoi (2022), Srisuk (2020) และ Zhao (2023) มุ่งวิจัยปัญหาเชิงปฏิบัติที่เกิดจากสมรรถนะมากกว่าการพัฒนากรอบสมรรถนะเฉพาะทางที่สะท้อนบริบทของครูภาษาจีนโดยตรง แม้ผลการวิจัยส่วนใหญ่ระบุว่าครูมีสมรรถนะระดับปานกลางถึงสูง แต่ยัง

มีข้อจำกัดด้านการจัดการเรียนรู้เชิงผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้เทคโนโลยี และการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Srisuk & Yanprechaset, 2020) ขณะที่การศึกษาของ Wongverayut et al. (2020) และ Sritrakul (2023) ชี้ว่ากรอบสมรรถนะของไทยยังมีลักษณะทั่วไป ไม่สามารถเชื่อมโยงกับมาตรฐานสากลได้อย่างชัดเจน จึงเกิดช่องว่างเชิงนโยบายและเชิงทฤษฎีที่ยังสามารถหาคำตอบต่อไปได้ จึงเกิดเป็นคำถามหลักของการวิจัยในครั้งนี้ว่า กรอบสมรรถนะของครูสอนภาษาจีนตามมาตรฐานสากลสามารถปรับใช้ในบริบทไทยได้อย่างไร หรือความแตกต่างของระดับสมรรถนะระหว่างครูไทยและจีนส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพอย่างไร งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยพัฒนากรอบสมรรถนะเฉพาะทางสำหรับครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย ผ่านการบูรณาการคู่มือสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กับมาตรฐานวิชาชีพครูภาษาจีนของกระทรวงศึกษาธิการจีน เพื่อสร้างกรอบที่เหมาะสมกับบริบทไทยและใช้เป็นแนวทางพัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะครูในระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางด้านนโยบายและแนวปฏิบัติในการประเมินครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย ซึ่งยังขาดกรอบแนวคิดหลักที่สามารถใช้พิจารณาสมรรถนะเฉพาะทางได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังไม่มีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนภาษาจีนในสถานศึกษา รวมถึงขาดเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรม พัฒนา และส่งเสริมความก้าวหน้าในสายวิชาชีพอย่างมีทิศทาง ทั้งนี้ เพื่อสร้างกรอบสมรรถนะครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย ที่สามารถเชื่อมโยงมาตรฐานระดับนานาชาติเข้ากับโครงสร้างระบบการศึกษาของไทยอย่างเหมาะสม ผ่านการบูรณาการคู่มือการประเมินสมรรถนะครูของ สพฐ. (คู่มือฯ) เข้ากับมาตรฐานวิชาชีพครูสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ (มาตรฐานฯ) และอ้างอิงจากแนวคิดการออกแบบสมรรถนะจาก Competency Model (Spencer & Spencer, 1993) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการพัฒนากรอบสมรรถนะสำหรับครูสอนภาษาจีนในประเทศไทยที่มีความครอบคลุม เข้าถึงได้ง่าย ปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคู่มือการประเมินสมรรถนะครูของ สพฐ. และมาตรฐานวิชาชีพครูสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ
- 2) เพื่อสังเคราะห์กรอบสมรรถนะครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยบูรณาการระหว่างคู่มือฯ และมาตรฐานฯ
- 3) เพื่อนำเสนอเครื่องมือประเมินสมรรถนะครูสอนภาษาจีนในบริบทของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย

3. การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะครูสอนภาษาจีนในประเทศไทยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นว่านักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาในการกำหนดและพัฒนากรอบสมรรถนะทั้งในระดับนโยบายและ

ระดับปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นทั้งสามมิติหลัก ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Competency Model (McClelland, 1973; Spencer & Spencer, 1993) ที่มองว่าสมรรถนะของบุคคลเป็นผลรวมของคุณลักษณะภายใน ความรู้ และพฤติกรรม ที่สะท้อนความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยงานวิจัยของ Pornrattananukul (2024) ได้เสนอรูปแบบการฝึกสอนภาษาจีนฐานสมรรถนะผ่านการสอนแบบจุลภาค ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของผู้เรียน โดยเน้นสมรรถนะด้านการสื่อสารและการปรับตัวทางวัฒนธรรม ขณะที่ Wongnoi และ Kamfak (2025) พบว่าความต้องการพัฒนาครูในพื้นที่ของไทยยังคงเน้นด้านวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ และเทคโนโลยี ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ของสมรรถนะครู และสะท้อนความจำเป็นของการมีกลไกการกำหนดกรอบสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของบริบทท้องถิ่น

ในด้านของการประเมินสมรรถนะเชิงโครงสร้าง งานวิจัยของ Nuansri (2023) ได้แสดงให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างระดับสมรรถนะของครูสอนภาษาจีนกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในห้องเรียนและการสร้างบรรยากาศแบบ Active Learning ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการยกระดับสมรรถนะเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสะท้อนพัฒนาการทางวิชาชีพของครูในแต่ละช่วง ขณะที่ Tangpakorn (2022) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูสอนภาษาจีนด้วยวิธีการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ และยืนยันว่ากรอบสมรรถนะที่มีทั้งมิติความรู้ ทักษะ และเจตคติ สามารถใช้เป็นฐานสำหรับการสร้างกรอบมาตรฐานครูในระดับชาติได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ งานวิจัยของ Wongverayut et al. (2020) ได้ศึกษามาตรฐานวิชาชีพครูของประเทศจีน สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย พบว่าแต่ละประเทศมีจุดเน้นของสมรรถนะที่แตกต่างกัน โดยจีนให้ความสำคัญกับสมรรถนะทางภาษาและวัฒนธรรม ส่วนสหรัฐฯ เน้นการออกแบบการเรียนรู้และการประเมินผล ส่วนมาเลเซียให้ความสำคัญกับจริยธรรมและการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การสังเคราะห์เปรียบเทียบนี้ทำให้เห็นว่าการออกแบบสมรรถนะครูในบริบทไทยควรผสมผสานทั้งสามแนวทาง เพื่อให้ครอบคลุมทั้งมิติภาษาศาสตร์ การสอน และคุณธรรมวิชาชีพ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Sritrakul (2023) เสนอให้เชื่อมโยงกรอบสมรรถนะครูกับการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นการบูรณาการนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้ากับจริยธรรมของครู ขณะที่ Srisuk และ Yanprechaset (2020) ได้สร้างโมเดลสมรรถนะครูสอนภาษาจีนระดับมัธยมซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ รวม 12 ตัวบ่งชี้ และได้รับการยืนยันทางสถิติด้วยการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบยืนยัน (CFA) ว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นต้นแบบของกรอบสมรรถนะครูในระดับชาติได้

สำหรับงานวิจัยในประเทศจีน พบว่า Li et al. (2023), Jin & He (2022) และ Gao & Yang (2014) ได้เน้นย้ำสมรรถนะระดับนานาชาติของครูสอนภาษาจีนในเวทีโลก โดยเฉพาะด้านสมรรถนะเทคโนโลยีดิจิทัล การเผยแพร่วัฒนธรรมจีน และความเข้าใจในบริบทพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังขาดในคู่มือสมรรถนะของประเทศไทย ในขณะที่ Ding (2024) และ Feng & Jiang (2023) ได้ชี้ให้เห็นบทบาทของมาตรฐานสากลในการฝึกอบรมและประเมินครูภาษาจีน โดยเน้นการสร้างระบบที่สามารถนำไปปรับใช้ได้กับหลากหลายบริบทการศึกษา นอกจากนี้ Zhang (2023) และ Shi et al. (2024) ได้อธิบายการขับเคลื่อนนโยบายของจีนในการทำให้ภาษาจีนกลายเป็นภาษาสากล ผ่านการยกระดับกรอบสมรรถนะครูและการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

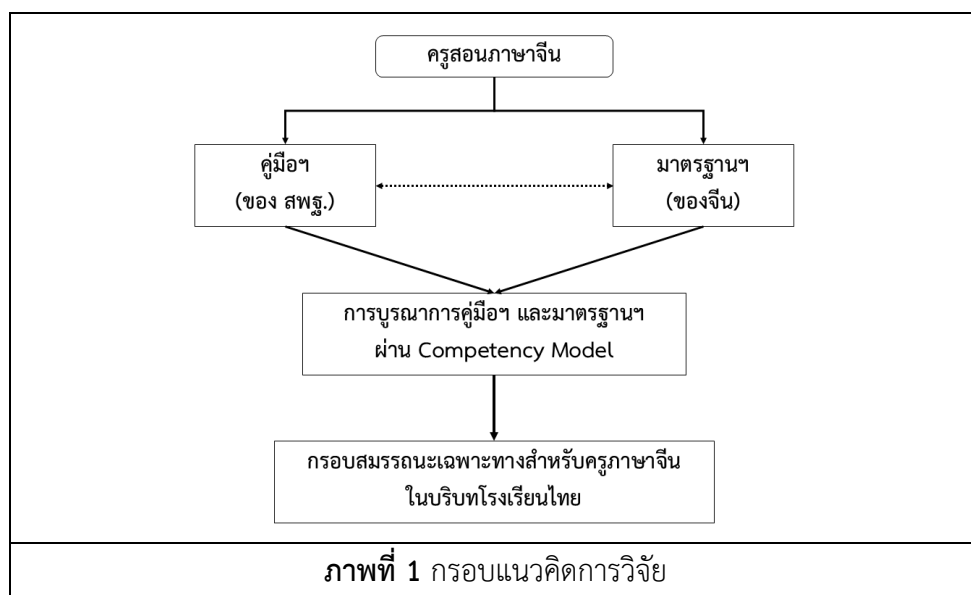
เมื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบ พบว่างานวิจัยของไทยส่วนใหญ่เน้นสมรรถนะด้านการสอนและเทคโนโลยี แต่ยังขาดสมรรถนะด้านวัฒนธรรมและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ในขณะที่งานวิจัยของจีนให้ความสำคัญกับมิติทางวัฒนธรรมและความเป็นนานาชาติอย่างเด่นชัด ความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนาครูที่ต่างกันระหว่างประเทศที่มีฐานการเรียนรู้การสอนแบบสากลกับประเทศที่อยู่ระหว่างการปรับตัวเชิงนโยบาย เช่น ไทย ในเชิงทฤษฎี การแยกระดับสมรรถนะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาครูเนื่องจากช่วยให้สามารถกำหนดเส้นทางการพัฒนาของครูได้ชัดเจน ตั้งแต่ระดับเริ่มต้นจนถึงระดับเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับแนวคิดของ Spencer & Spencer (1993) ที่มองว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะภายในที่สามารถพัฒนาได้เป็นลำดับ การกำหนดระดับสมรรถนะจึงเป็นกลไกสำคัญในการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมครู การประเมินสมรรถนะรายบุคคล และการกำหนดนโยบายพัฒนาครูในระดับชาติ เพื่อยกระดับคุณภาพครูสอนภาษาจีนให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล

4. กรอบแนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยได้นำแนวทางของมาตรฐานฯ ที่มีการออกแบบเพื่อสะท้อนคุณลักษณะเฉพาะของครูสอนภาษาจีนในเวทีนานาชาติมาผสมผสานเข้ากับคู่มือฯ เพื่อสร้างกรอบสมรรถนะใหม่ที่สามารถใช้ได้จริงในประเทศไทย ทั้งในเชิงเนื้อหา มิติของการวัดผล และระดับความสามารถที่เหมาะสม โดยยึดหลักการของการออกแบบสมรรถนะเป็นแนวคิดแกนกลาง ซึ่งมีรากฐานมาจากการศึกษาของ McClelland (1973) ที่เสนอว่าการประเมินความสามารถของบุคคลไม่ควรจำกัดอยู่ที่ระดับสติปัญญาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น แต่ควรมุ่งประเมินคุณลักษณะเชิงลึกภายใน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานจริง เขาใช้คำว่า Competence เพื่ออธิบายถึงพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่สามารถจำแนกผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีออกจากผู้ที่ปฏิบัติงานได้ในระดับทั่วไป ซึ่งเน้นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่บุคคลเป็น กับสิ่งที่บุคคลทำได้ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ต่อมา Spencer & Spencer (1993) ได้พัฒนาแนวคิดนี้ให้เป็นระบบมากขึ้น โดยอธิบายว่า Competency คือ คุณลักษณะพื้นฐานภายในของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลหรือโดดเด่นในงานนั้น หลักการสำคัญของแนวคิด Competency Model จึงอยู่ที่การเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบภายในของบุคคล กับพฤติกรรมและผลลัพธ์ของการทำงาน กล่าวคือบุคคลที่มีสมรรถนะสูงจะไม่เพียงแต่รู้และทำได้เท่านั้น แต่ยังมีแรงขับภายในและทัศนคติที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการศึกษาด้านการพัฒนาครู แนวคิดสมรรถนะได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายว่าเป็นแนวทางที่สามารถอธิบายภาพรวมของคุณลักษณะครูมืออาชีพได้ครบถ้วน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ กรอบสมรรถนะครูที่อิงจากแนวคิดนี้จึงถูกใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนามาตรฐานครูทั้งในระดับสากล สำหรับประเทศไทย แนวคิด Competency Model ถูกนำมาประยุกต์ในกรอบสมรรถนะครูของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเน้นการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทั้งด้านวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และการสร้างนวัตกรรมการสอน การนำแนวคิดนี้มาใช้ในบริบทของครูสอนภาษาจีน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยกำหนดกรอบ

คุณลักษณะที่ครูควรมีทั้งในด้านความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมจีน ทักษะการสอนภาษาต่างประเทศ ทักษะข้ามวัฒนธรรม และแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ

ภายใต้กรอบแนวคิดตามภาพที่ 1 การวิจัยจะดำเนินไปใน 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างคู่มือฯ และมาตรฐานฯ เพื่อตรวจสอบจุดร่วม จุดต่าง และความสมบูรณ์ขององค์ประกอบสมรรถนะ สังเคราะห์กรอบสมรรถนะของครูสอนภาษาจีนในบริบทประเทศไทย โดยบูรณาการสองแนวทางเข้าด้วยกันในเชิงระบบ และออกแบบเครื่องมือประเมินที่สามารถใช้งานได้จริงในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยครอบคลุมสมรรถนะหลักที่จำเป็น เช่น ความสามารถด้านภาษา ความรู้วิชาชีพ การออกแบบกิจกรรมเรียนรู้ความสามารถในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยี ตลอดจนความเข้าใจในบริบทข้ามวัฒนธรรม กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ตั้งอยู่บนรากฐานของการบูรณาการองค์ความรู้ทางการศึกษาจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้ Competency Model เป็นกลไกกลางเพื่อเชื่อมโยงแนวทางการประเมินที่มีอยู่เดิมกับบริบทการปฏิบัติงานจริงของครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย อันเป็นการเสริมสร้างระบบการพัฒนาครูที่มีความชัดเจน วัดผลได้ และสามารถพัฒนาต่อยอดในระดับนโยบายของประเทศได้

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่มีลักษณะเป็นทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Research) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างกรอบสมรรถนะและเครื่องมือประเมินสมรรถนะครูสอนภาษาจีนของประเทศไทยในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ภายใต้การบูรณาการระหว่างคู่มือสมรรถนะครูของประเทศไทยและมาตรฐานสมรรถนะครูของประเทศไทย ระเบียบวิธีวิจัยถูกออกแบบให้ประกอบด้วย 3 ระยะสำคัญ ได้แก่ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารเชิงคุณภาพ การสังเคราะห์และพัฒนาแบบจำลองกรอบสมรรถนะ และ

การออกแบบเครื่องมือประเมินในลักษณะรูบรีค (Rubric) เพื่อให้ผลลัพธ์ของการวิจัยมีทั้งมิติทางทฤษฎีและเชิงปฏิบัติในการวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก โดยดำเนินการในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างเอกสารมาตรฐานสมรรถนะของประเทศไทยและประเทศจีน เพื่อระบุจุดร่วมที่สามารถบูรณาการได้ และจุดต่างที่ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย การวิเคราะห์ครอบคลุม 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ โครงสร้างและจำนวนด้านของสมรรถนะ คำอธิบายเชิงพฤติกรรม และตัวชี้วัดระดับสมรรถนะ แนวคิดการจัดระดับความสามารถ และมิติการประยุกต์ใช้ในบริบทของการสอนภาษาจีน

โดยในระยะเริ่มต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารหลักสองชุด ได้แก่ คู่มือสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งเป็นกรอบกลางในการประเมินสมรรถนะครูทั่วประเทศ ครอบคลุมด้านทักษะพื้นฐาน ความเข้าใจผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ และมาตรฐานวิชาชีพครูสอนภาษาจีนในฐานภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดระดับนานาชาติ กำหนดสมรรถนะและแนวปฏิบัติของครูสอนภาษาจีนโดยเน้นการประเมินตามสมรรถนะที่มุ่งวัดพฤติกรรมการสอนจริง ความสามารถด้านภาษา การสื่อสาร และความเข้าใจวัฒนธรรมข้ามชาติ เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ถูกคัดเลือกโดยใช้เกณฑ์ที่ชัดเจน 3 ประการ เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ครอบคลุม และตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ความเกี่ยวข้องของเนื้อหา เอกสารต้องเกี่ยวข้องกับการกำหนดหรือประเมินสมรรถนะครูสอนภาษาจีน ทั้งในระดับนโยบายและแนวทางปฏิบัติ ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เอกสารต้องมาจากหน่วยงานทางการ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานกำกับวิชาชีพ หรือองค์กรที่มีบทบาทด้านการพัฒนาครู และความเป็นปัจจุบันและความเป็นตัวแทน เอกสารต้องอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาครูล่าสุด และสามารถใช้เป็นตัวแทนของมาตรฐานในแต่ละประเทศได้อย่างเหมาะสม โดยเอกสารทั้งสองฉบับถูกวิเคราะห์ด้วยแนวทางการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ โดยพิจารณาองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง ได้แก่ จำนวนและหมวดหมู่ของสมรรถนะ คำอธิบายพฤติกรรม ตัวชี้วัดระดับสมรรถนะ และแนวทางการจัดระดับ เพื่อระบุจุดร่วมที่สามารถบูรณาการได้และจุดต่างที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

ในระยะการพัฒนาและสังเคราะห์กรอบสมรรถนะ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลจากการเปรียบเทียบเพื่อพัฒนารอบสมรรถนะครูสอนภาษาจีนในบริบทประเทศไทย โดยใช้ Competency Model (McClelland, 1973; Spencer & Spencer, 1993) เป็นกรอบแนวคิดหลักในการออกแบบเชิงพฤติกรรมและเชิงคุณลักษณะ กรอบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียน การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม จริยธรรมวิชาชีพ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แต่ละด้านกำหนดระดับความสามารถ 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับเริ่มต้นจนถึงระดับเชี่ยวชาญ เพื่อสะท้อนลำดับขั้นของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครูสอนภาษาจีนในบริบทมัธยมศึกษาไทย ในขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือประเมินและการตรวจสอบความสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือประเมินในลักษณะรูบรีค (Rubric) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การประเมินเชิงพฤติกรรมของแต่ละระดับสมรรถนะไว้อย่างชัดเจน โดยอิงตามแนวคิดการประเมินตามสมรรถนะ

เครื่องมือนี้ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์เชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาจีนและด้านการประเมินผล เพื่อให้มั่นใจว่ารูบริค (Rubric) ครอบคลุมเนื้อหาและสะท้อนสมรรถนะเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงเอกสารและเชิงพัฒนา ผลลัพธ์ที่ได้จึงอยู่ในรูปของเอกสารต้นแบบทางวิชาการ ที่มุ่งสร้างกรอบสมรรถนะและเครื่องมือประเมินสมรรถนะครูสอนภาษาจีนของประเทศไทยในระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น โดยยังไม่มีผลการดำเนินการทดสอบเชิงปฏิบัติในภาคสนามในระยะนี้ ผลลัพธ์ของงานวิจัยจึงถือเป็นการวางรากฐานสำหรับการวิจัยเชิงพัฒนาในระยะถัดไป ที่จะเน้นการทดลองใช้เครื่องมือจริงในบริบทโรงเรียน เพื่อยืนยันความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

6. ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบกรอบแนวคิดสมรรถนะครูจากคู่มือฯ และมาตรฐานฯ

แนวคิดพื้นฐานของสมรรถนะครูตามคู่มือฯของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีรากฐานมาจากการส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักการของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) และการสร้างผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่ชัดเจน (learning outcomes) ครูตามกรอบสมรรถนะนี้ควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติตนอย่างมืออาชีพ โดยแนวคิดหลักมีลักษณะครอบคลุม และมุ่งตอบโจทย์ภาพรวมของครูทุกกลุ่มสาระ ในทางตรงกันข้ามแนวคิดพื้นฐานของสมรรถนะครูในมาตรฐานฯ ซึ่งจัดทำโดยศูนย์กลางความร่วมมือด้านการสอนภาษาจีนนานาชาติ มีความจำเพาะเจาะจงต่อผู้สอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ โดยครอบคลุมทั้งความรู้ทางภาษาศาสตร์ การออกแบบการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การใช้เทคนิคเฉพาะของภาษาจีน และความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนของผู้เรียนต่างชาติ มาตรฐานนี้เน้นการบูรณาการระหว่างความสามารถทางภาษา ความเข้าใจวัฒนธรรมจีน และการจัดการเรียนรู้ในบริบทพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการผลิตครูสอนภาษาจีนมืออาชีพในระดับนานาชาติ

การเปรียบเทียบองค์ประกอบสมรรถนะของครูสอนภาษาจีนระหว่างคู่มือฯ และ มาตรฐานฯ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทั้งในด้านมิติของสมรรถนะ และเนื้อหาขององค์ประกอบภายใน โดยคู่มือฯมีโครงสร้างสมรรถนะที่ครอบคลุมลักษณะทั่วไปของครูในระบบราชการ เช่น ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี การพัฒนาตนเอง และคุณธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ ขณะที่มาตรฐานฯเน้นองค์ประกอบเฉพาะสำหรับครูสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ความสามารถทางภาษาจีน ความสามารถด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และทักษะการใช้สื่อในห้องเรียนที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ภาษาที่สอง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบองค์ประกอบสมรรถนะครู

ด้านสมรรถนะหลัก	รายละเอียดจาก คู่มือฯ	รายละเอียดจาก มาตรฐานฯ	ข้อสังเกต / ศักยภาพในการบูรณาการ
ด้านภาษาหรือความสามารถทางภาษา	ไม่มีระบุ	ความสามารถทางภาษาจีน การออกเสียง ไวยากรณ์	เป็นจุดเด่นของมาตรฐานฯ ที่ควรนำมาเสริม
ด้านการจัดการเรียนรู้	การวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	การออกแบบการเรียนรู้เฉพาะวิชา ภาษาจีน การจัดการชั้นเรียน	มีโครงสร้างคล้ายคลึงกัน แต่ระดับความลึกต่างกัน
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	การใช้สื่อและเทคโนโลยีในห้องเรียนภาษาจีน	สามารถผสานร่วมเพื่อสร้างความทันสมัย
ด้านวัฒนธรรม	ไม่มีระบุ	ความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม จีน-ไทย	ส่วนเสริมเฉพาะของมาตรฐานฯ ที่จำเป็นต่อผู้สอนจีน
ด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณ	ความเป็นครูมืออาชีพ	มาตรฐานวิชาชีพครูสอนภาษาจีน	สอดคล้องกัน ใช้ร่วมกันได้
ด้านการพัฒนาตนเอง	การพัฒนาวิชาชีพ	การเข้าร่วมอบรมวิชาชีพครูสอนจีน	มีแนวคิดร่วมกัน สามารถบูรณาการได้

ทั้งสองแนวทางมีจุดร่วมที่สามารถบูรณาการได้ เช่น ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการออกแบบกิจกรรม การประเมินผู้เรียน และการปรับปรุงแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพยังปรากฏในทั้งสองกรอบอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม มาตรฐานฯ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาจีนและการเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมจีน ซึ่งเป็นจุดที่ยังขาดในคู่มือฯ องค์ประกอบเหล่านี้ควรถูกนำมาพัฒนาให้เหมาะสมกับครูสอนภาษาจีนในบริบทไทยมากขึ้น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในด้านระดับและตัวชี้วัดของสมรรถนะ พบว่ามีโครงสร้างที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างทั้งสองเอกสารคู่มือฯ แบ่งระดับสมรรถนะออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับพื้นฐาน ระดับพัฒนา และระดับเชี่ยวชาญ โดยแต่ละระดับมีตัวชี้วัดพฤติกรรมที่ชัดเจน เช่น ความสามารถในการวางแผนสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสะท้อนผลการเรียนรู้จากผู้เรียน ในขณะที่มาตรฐานฯ ไม่ได้แบ่งระดับอย่างเป็นทางการ แต่ใช้รูปแบบของพฤติกรรมบ่งชี้ ซึ่งเน้นผลลัพธ์ที่ครูควรแสดงออกได้ เช่น ความสามารถในการใช้ภาษาจีนอย่างถูกต้อง การอธิบายหลักไวยากรณ์ และการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะและตัวชี้วัด

ประเด็นการเปรียบเทียบ	คู่มือฯ	มาตรฐานฯ	ข้อคิดเห็น
โครงสร้างระดับ	3 ระดับ (พื้นฐาน – พัฒนา – เชี่ยวชาญ)	ไม่มีการแบ่งระดับชัดเจน เป็นเชิงพฤติกรรมและผลลัพธ์	คู่มือฯ ชัดเจนด้านลำดับการพัฒนา ส่วนมาตรฐานฯ เน้นสมรรถนะจำเพาะ
ตัวชี้วัดหลัก	ตัวชี้วัดทั่วไปที่เน้นพฤติกรรมจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัดจำเพาะ เช่น ความสามารถในการอธิบายไวยากรณ์จีน	มาตรฐานฯ ให้ความสำคัญเฉพาะด้านภาษา
ลักษณะของตัวชี้วัด	เน้นการสังเกตพฤติกรรม	เน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและความชำนาญของครู	เหมาะสำหรับการผนวกเป็นโมดูลประเมินเชิงผสม
การใช้ในบริบทไทย	สอดคล้องกับระบบราชการและการประเมินตำแหน่ง	ต้องมีการปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับโรงเรียนไทย	ต้องมีการปรับให้เข้ากับบริบท

ข้อดีของโครงสร้างจากคู่มือฯ คือการช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประเมินและติดตามพัฒนาการของครูอย่างเป็นขั้นตอน ในขณะที่มาตรฐานฯ เน้นการชี้นำทักษะระดับสูงที่ผู้สอนควรมีโดยเฉพาะ

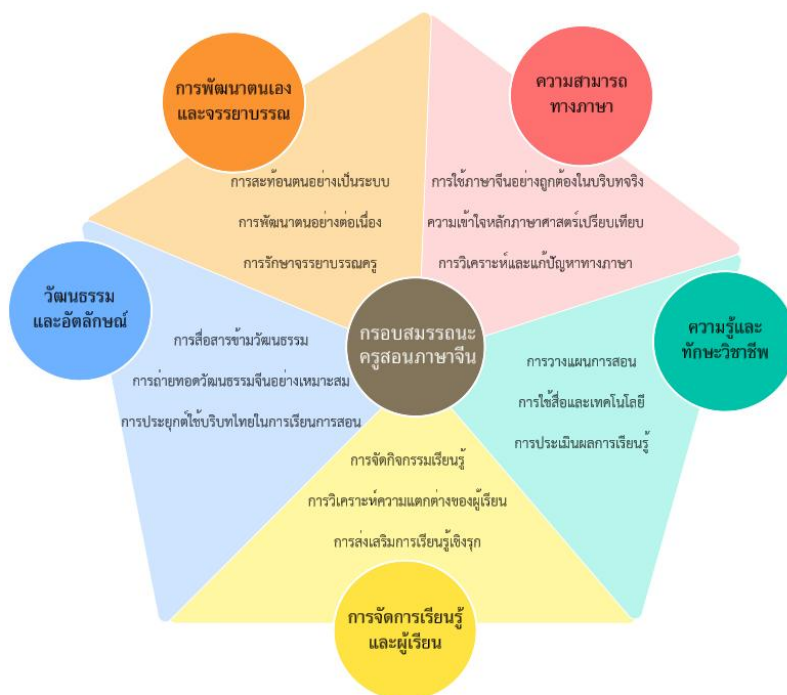

ในด้านภาษาและวัฒนธรรม ส่วนที่สำคัญสำหรับการบูรณาการคือการนำระดับสมรรถนะจากคู่มือฯมาใช้เป็นกรอบโครงสร้าง และนำตัวชี้วัดจำเพาะของมาตรฐานฯมาเติมเต็มด้านวิชาชีพเฉพาะทาง เพื่อให้สามารถพัฒนาเครื่องมือประเมินที่ทั้งครอบคลุมและตอบโจทย์บริบทของครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย

จากการเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐาน องค์ประกอบสมรรถนะ และระดับตัวชี้วัดของคู่มือฯกับมาตรฐานฯพบว่า มีหลายประเด็นที่สามารถบูรณาการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย ซึ่งต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และความสามารถในการปรับตัวเข้ากับบริบทการศึกษาไทย ประเด็นแรกคือการบูรณาการโครงสร้างระดับสมรรถนะของคู่มือฯ ซึ่งมีลำดับพัฒนาการชัดเจน เข้ากับเนื้อหาสาระทางวิชาชีพจากมาตรฐานฯ เช่น ความสามารถทางภาษาจีนและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ทำให้สามารถพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพที่สะท้อนทั้งคุณภาพการสอนและความสามารถเฉพาะด้าน ประเด็นที่สองคือการประสานองค์ประกอบสมรรถนะของทั้งสองเอกสาร เช่น ด้านการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และคุณธรรม จรรยาบรรณ ซึ่งมีความสอดคล้องกันอยู่แล้ว โดยสามารถใช้แนวทางของคู่มือฯในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับระบบประเมินราชการ และใช้ตัวชี้วัดจากมาตรฐานฯเพื่อยกระดับให้ตรงกับบริบทของการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ประเด็นที่สามคือการพัฒนาเครื่องมือประเมินที่มีความสมดุลระหว่างความเป็นทางการของระบบไทย และความเป็นสากลของทักษะภาษาจีน โดยเฉพาะการออกแบบ Rubric ที่ครอบคลุมทั้งพฤติกรรมตามระดับและทักษะเฉพาะ เช่น การใช้เทคนิคภาษาศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของผู้เรียน และการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้แบบหลากหลาย

2. การออกแบบกรอบสมรรถนะครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย

การพัฒนากรอบสมรรถนะสำหรับครูสอนภาษาจีนในบริบทของประเทศไทยถือเป็นก้าวสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษา เพื่อสะท้อนความสามารถของครูสอนภาษาจีนอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม กรอบสมรรถนะนี้พัฒนาภายใต้แนวคิดของ Competency Mode ซึ่งให้ความสำคัญกับการผสมผสานระหว่าง ความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยบูรณาการแนวคิดที่เกิดจากการเปรียบเทียบแนวคิดพื้นฐาน องค์ประกอบสมรรถนะ และระดับตัวชี้วัดของคู่มือฯ กับ มาตรฐานฯ โดยจัดหมวดหมู่สมรรถนะออกเป็น 5 ด้านหลัก และแต่ละด้านมี 3 สมรรถนะย่อย รวมทั้งหมด 15 สมรรถนะย่อย พัฒนาขึ้นโดยอิงตามหลักการจัดกลุ่มเชิงมนทัศน์ของ Spencer & Spencer (1993) ซึ่งกำหนดให้สมรรถนะที่มีความสัมพันธ์กันเชิงพฤติกรรมหรือเป้าหมายการปฏิบัติงานถูกจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อสะท้อนกระบวนการพัฒนาวิชาชีพอย่างเป็นระบบ ด้วยหลักการดังกล่าว การจัดกรอบสมรรถนะจึงไม่เพียงอ้างอิงตามเนื้อหาเชิงรายวิชา แต่ยังสะท้อนพฤติกรรมเชิงวิชาชีพที่จำเป็นต่อครูสอนภาษาจีนในบริบทไทยอย่างครบถ้วน ครอบคลุมทั้งมิติทางภาษา วัฒนธรรม การเรียนรู้ และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 2 วงล้อกรอบสมรรถนะครูสอนภาษาจีน

ลำดับและการจัดกลุ่มของสมรรถนะทั้ง 5 ด้านนี้มีความสอดคล้องเชิงตรรกะ โดยมุ่งเน้นให้ครูสอนภาษาจีนมีความสามารถรอบด้าน เริ่มจากฐานของความสามารถทางภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักของวิชาชีพ ต่อเนื่องไปสู่ความรู้และทักษะทางวิชาชีพ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกในการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม ขณะที่การพัฒนาตนเองและจรรยาบรรณทำหน้าที่เป็นหลักประกันในการเติบโตอย่างยั่งยืนในวิชาชีพ กรอบสมรรถนะครูสอนภาษาจีนฉบับนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู เครื่องมือประเมินผลสมรรถนะ และการออกแบบกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โครงสร้างวงล้อ 5 ด้านนี้ไม่ได้เป็นเพียงกรอบความรู้เชิงทฤษฎี แต่ยังเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในการประเมินการวางแผน และการพัฒนาครูสอนภาษาจีนในประเทศไทยให้มีคุณภาพในระดับนานาชาติอย่างยั่งยืน

3. การออกแบบเครื่องมือประเมินสมรรถนะครูสอนภาษาจีน

ในกระบวนการพัฒนาครูสอนภาษาจีนในประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดระดับสมรรถนะ และการออกแบบระบบการประเมินผลถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างแนวทางการเติบโตอย่างเป็นระบบ โดยอิงจากแนวคิดของ Competency Model ที่เน้นการพัฒนาทักษะเป็นลำดับขั้นตามความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สะสมของผู้สอน การออกแบบระดับสมรรถนะนี้ยึดตามแนวทางของคู่มือฯ ที่กำหนดระดับความสามารถไว้ 5 ระดับ (พอใช้ ดี ดีมาก ดีเยี่ยม และเป็นแบบอย่าง) และปรับประยุกต์ร่วมกับระดับเชิงพัฒนาการที่ปรากฏในมาตรฐานฯ ซึ่งมีการกำหนดลำดับขั้นเชิงพฤติกรรม (พื้นฐาน มาตรฐาน ขั้นสูง) โดยในการออกแบบครั้งนี้ ได้แบ่งระดับสมรรถนะออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับเริ่มต้น ระดับพัฒนา ระดับมีประสิทธิภาพ ระดับเชี่ยวชาญ และระดับเป็นแบบอย่าง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักการของ Competency

Model และสอดคล้องกับคู่มือฯ และมาตรฐานฯ ซึ่งเน้นการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและวัดผลได้อย่างชัดเจนในทุกช่วงของการเติบโตทางอาชีพ

สมรรถนะทางภาษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดของผู้สอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศพึงมี โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งมีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมอย่างชัดเจน ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะการใช้ภาษาจีนอย่างถูกต้องและเหมาะสมในหลากหลายบริบท ทั้งในการสื่อสารในห้องเรียน การสอนภาษาอย่างเป็นระบบ และการอธิบายหลักภาษาที่ซับซ้อน นอกจากนี้ความเข้าใจในหลักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทย ช่วยให้สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะด้านนี้จึงเป็นหัวใจหลักของการถ่ายทอดภาษา และการพัฒนาทักษะภาษาในระยะยาวของผู้เรียน โดยการพัฒนาของสมรรถนะทางภาษาสามารถแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 3 รายละเอียดสมรรถนะทางภาษาในแต่ละระดับ

สมรรถนะย่อย	ระดับ 1 (เริ่มต้น)	ระดับ 2 (พัฒนา)	ระดับ 3 (มีประสิทธิภาพ)	ระดับ 4 (เชี่ยวชาญ)	ระดับ 5 (เป็นแบบอย่าง)
1. การใช้ภาษาจีนอย่างถูกต้องในบริบทจริง	ใช้ภาษาจีนขั้นพื้นฐานได้ในสถานการณ์ทั่วไป แต่ยังมีข้อผิดพลาดด้านโครงสร้างประโยคหรือการใช้คำ	ใช้ภาษาจีนสื่อสารได้ในสถานการณ์ที่คุ้นเคย มีการเลือกใช้คำที่เหมาะสมขึ้น	ใช้ภาษาจีนได้อย่างถูกต้องในบริบทการสอนและชีวิตประจำวัน พร้อมเข้าใจระดับภาษาและวัฒนธรรม	ประยุกต์ใช้ภาษาจีนในระดับสูงได้ เช่น การสื่อสารเชิงวิชาการ การอภิปรายหรือเขียนอย่างเป็นระบบ	ใช้ภาษาจีนได้อย่างมีวาทศิลป์ และสามารถถ่ายทอดภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจ พร้อมให้คำแนะนำทางภาษาที่แม่นยำ
2. ความเข้าใจหลักภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ	เข้าใจพื้นฐานภาษาศาสตร์ของภาษาจีนและภาษาไทยอย่างคร่าวๆ แต่ยังไม่สามารถเปรียบเทียบได้อย่างเป็นระบบ	เปรียบเทียบความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษา เช่น ไวยากรณ์ เสียง คำศัพท์	วิเคราะห์ข้อแตกต่างที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาจีนของผู้เรียนไทยได้ดี	อธิบายเชิงลึกถึงปัญหาทางภาษาที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างภาษาจีนและภาษาไทย	ประยุกต์ความรู้ภาษาศาสตร์เปรียบเทียบในการออกแบบการสอนและแก้ไขปัญหาภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การวิเคราะห์และแก้ปัญหาทางภาษา	แก้ปัญหาด้านภาษาที่พบทั่วไปได้ เช่น การออกเสียงผิดหรือใช้คำผิด	สังเกตและปรับแก้ปัญหาด้านภาษาของผู้เรียนได้ในระดับพื้นฐาน	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาภาษาได้อย่างมีระบบ พร้อมแนะแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม	วางแผนการสอนเพื่อป้องกันและลดปัญหาทางภาษาที่ซับซ้อนได้	พัฒนาเครื่องมือหรือแนวทางที่ใช้วิเคราะห์และแก้ปัญหาภาษาอย่างเป็นระบบ และสามารถแบ่งปันความรู้ให้ครูคนอื่นได้

ครูสอนภาษาจีนที่มีคุณภาพ นอกจากต้องมีความรู้ด้านภาษาแล้ว ยังควรมีสมรรถนะทางวิชาชีพในระดับสูงด้วย ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองผู้เรียน ไปจนถึงการประเมินผลการเรียนรู้อย่างมีมาตรฐาน การใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น สมรรถนะด้านนี้จึงเป็นเสาหลักที่เชื่อมโยงระหว่างความรู้ทางวิชาการกับการปฏิบัติจริง ในบริบทของห้องเรียนภาษา องค์ประกอบของสมรรถนะด้านความรู้และทักษะวิชาชีพครู สามารถออกแบบระดับความสามารถเป็น 5 ระดับ ตามลำดับพัฒนาการของครู ดังนี้

ตารางที่ 4 รายละเอียดสมรรถนะทางวิชาชีพในแต่ละระดับ

สมรรถนะย่อย	ระดับ 1 (เริ่มต้น)	ระดับ 2 (พัฒนา)	ระดับ 3 (มีประสิทธิภาพ)	ระดับ 4 (เชี่ยวชาญ)	ระดับ 5 (เป็นแบบอย่าง)
1. การวางแผนการสอน	วางแผนการสอนขั้นพื้นฐานตามแนวทางที่มีอยู่	ปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนได้บางส่วน	ออกแบบแผนการสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้และบริบทผู้เรียนได้	วางแผนการสอนอย่างยืดหยุ่น สอดคล้องกับทักษะศตวรรษที่ 21 และพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล	สร้างแนวทางใหม่ในการวางแผนการสอน และถ่ายทอดแนวปฏิบัติแก่ผู้อื่น
2. การใช้สื่อและเทคโนโลยี	ใช้สื่อการสอนพื้นฐานในห้องเรียนได้	เลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับบทเรียนได้บางส่วน	ใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ได้	วิจัยและพัฒนา รูปแบบการใช้เทคโนโลยีการสอน และเผยแพร่แนวทางที่เป็นเลิศ
3. การประเมินผลการเรียนรู้	ประเมินผลการเรียนรู้ตามแบบประเมินทั่วไป	ใช้แบบประเมินหลากหลายเพื่อวัดผลผู้เรียนได้	ออกแบบเครื่องมือประเมินที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้	วิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างแม่นยำ	พัฒนาแนวทางประเมินใหม่และเป็นที่ปรึกษาในการพัฒนาระบบการประเมินขององค์กร

สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนสะท้อนถึงความสามารถในการออกแบบ จัดกิจกรรม และบริหารจัดการการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ครูสอนภาษาจีนต้องสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงรุก และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาในด้านนี้ช่วยให้ครูสามารถสร้างห้องเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พร้อมกับวางแผนทางการเรียนรู้แบบยั่งยืน ซึ่งครอบคลุมลักษณะความสามารถที่จำเป็นสำหรับครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย พร้อมรายละเอียดการพัฒนาในแต่ละระดับ ดังนี้

ตารางที่ 5 รายละเอียดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนในแต่ละระดับ

ด้านสมรรถนะย่อย	ระดับ 1 (เริ่มต้น)	ระดับ 2 (พัฒนา)	ระดับ 3 (มีประสิทธิภาพ)	ระดับ 4 (เชี่ยวชาญ)	ระดับ 5 (เป็นแบบอย่าง)
1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	จัดกิจกรรมตามแผนการสอนแบบพื้นฐาน	ปรับใช้กิจกรรมตามลักษณะของผู้เรียนและเนื้อหาได้บ้าง	ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้	สร้างสรรค์กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล	พัฒนาแนวคิดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ที่สามารถถ่ายทอดและขยายผลได้ในวงกว้าง
2. การวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้เรียน	สังเกตความแตกต่างของผู้เรียนได้ในระดับพื้นฐาน	ปรับเนื้อหาและกิจกรรมบางส่วนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่หลากหลาย	วางแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล	พัฒนาระบบจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่ม
3. การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก	กระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้บางส่วน	ใช้วิธีการพื้นฐานในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบเชิงรุก	วางแผนและดำเนินกิจกรรมเชิงรุกที่เน้นการคิดและการลงมือทำของผู้เรียน	ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และแก้ปัญหาได้จริง	ออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21

การสอนภาษาจีนในประเทศไทยมิใช่เพียงการสอนภาษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการถ่ายทอดความเข้าใจด้านวัฒนธรรม จิตวิญญาณ และคุณค่าของอารยธรรมจีน สมรรถนะด้านนี้เน้นย้ำความสามารถในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ การแปลความหมายวัฒนธรรมจีนให้เหมาะสมกับบริบทไทย และการสร้างอัตลักษณ์ของครูในฐานะผู้แทนวัฒนธรรมที่มีความเข้าใจรอบด้าน การพัฒนาในด้านนี้ช่วยให้การสอนภาษาจีนนอกจากเน้นเนื้อหาทางภาษาแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมความเข้าใจระหว่างสองวัฒนธรรมตามแนวคิด Competency-Based Model ที่เน้นการพัฒนาทักษะอย่างเป็นลำดับขั้น ดังนี้

ตารางที่ 6 รายละเอียดสมรรถนะด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ในแต่ละระดับ

ด้านสมรรถนะย่อย	ระดับ 1 (เริ่มต้น)	ระดับ 2 (พัฒนา)	ระดับ 3 (มีประสิทธิภาพ)	ระดับ 4 (เชี่ยวชาญ)	ระดับ 5 (เป็นแบบอย่าง)
1. การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	เข้าใจพื้นฐานวัฒนธรรมจีนและไทย แต่ยังมีข้อจำกัดในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม	ปรับการสื่อสารให้เหมาะสมกับผู้เรียนชาวไทย	สื่อสารข้ามวัฒนธรรมได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับผู้เรียนต่างวัฒนธรรม	ส่งเสริมความเข้าใจและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชั้นเรียน	ออกแบบกิจกรรมหรือโครงการด้านพุทธรูปธรรมในการเรียนการสอนภาษาจีน
2. การถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนอย่างเหมาะสม	ถ่ายทอดข้อมูลวัฒนธรรมจีนขั้นพื้นฐานอย่างตรงไปตรงมา	เลือกใช้สื่อและเนื้อหาวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนชาวไทยได้ดีขึ้น	ถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนอย่างเข้าใจบริบทของไทย และคำนึงถึงความเหมาะสม	เชื่อมโยงวัฒนธรรมจีนเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้เรียนอย่างมีความหมาย	พัฒนาแนวทางหรือสื่อการสอนใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง
3. การประยุกต์ใช้บริบทไทยในการเรียนการสอน	นำบริบทไทยมาใช้ในการสอนภาษาจีนในระดับพื้นฐาน	ยกตัวอย่างหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในชั้นเรียน	ออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่อิงบริบทของไทยอย่างมีระบบ	เชื่อมโยงภาษาจีนกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และสังคมไทยได้อย่างกลมกลืน	สร้างแนวคิดการเรียนรู้ภาษาจีนผ่านบริบทไทยที่สามารถขยายผลในระดับชาติ

ครูผู้สอนภาษาจีนต้องมีสมรรถนะในการประเมินตนเองอย่างเป็นระบบ มุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด สมรรถนะด้านนี้เน้นความสามารถในการสะท้อนตน การตั้งเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน และการรักษาความน่าเชื่อถือของตนในฐานะครู การเสริมสร้างสมรรถนะด้านนี้จะช่วยให้ครูมีความเป็นมืออาชีพ สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน และเป็นผู้นำด้านคุณธรรมในแวดวงการศึกษา โดยการพัฒนาตนเองและจรรยาบรรณสามารถแบ่งเป็นลำดับขั้นจากระดับพื้นฐานที่เน้นการรู้จักตนไปสู่ระดับสูงสุดที่สามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ ดังนี้

ตารางที่ 7 รายละเอียดสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและจรรยาบรรณในแต่ละระดับ

ด้านสมรรถนะย่อย	ระดับ 1 (เริ่มต้น)	ระดับ 2 (พัฒนา)	ระดับ 3 (มีประสิทธิภาพ)	ระดับ 4 (เชี่ยวชาญ)	ระดับ 5 (เป็นแบบอย่าง)
1. การสะท้อนตนอย่างเป็นระบบ	บันทึกประสบการณ์การสอนได้เบื้องต้น แต่ยังขาดการวิเคราะห์ตนเองอย่างเป็นระบบ	ตั้งคำถามกับกระบวนการสอนของตนเอง และปรับปรุงตามประสบการณ์ที่ได้รับ	วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนได้อย่างเป็นระบบ และปรับการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	วางแผนพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่องอย่างมีเป้าหมาย โดยใช้ผลการสะท้อนตน	เป็นแบบอย่างในการสะท้อนตน และเป็นพี่เลี้ยงหรือโค้ชด้านการพัฒนาอาชีพให้ผู้อื่น
2. การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาอาชีพเป็นครั้ง	แสวงหาโอกาสในการพัฒนาอาชีพ เช่น	วางแผนการพัฒนาตนเองที่ตอบสนองต่อความ	ประยุกต์ความรู้ใหม่จากการพัฒนาอาชีพ	พัฒนาโครงการหรือแนวทางใหม่ในการ

ด้านสมรรถนะย่อย	ระดับ 1 (เริ่มต้น)	ระดับ 2 (พัฒนา)	ระดับ 3 (มีประสิทธิภาพ)	ระดับ 4 (เชี่ยวชาญ)	ระดับ 5 (เป็นแบบอย่าง)
	คราวโดยไม่มีแผนระยะยาว	อบรมหรือศึกษาด้วยตนเอง	ต้องการของบริบทการ สอนอย่างชัดเจน	มาใช้ในการสอนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนอย่างมี ความหมาย	ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ ครูในวงกว้าง
3. การรักษ จรรยาบรรณครู	ปฏิบัติตามกฎระเบียบทางวิชาชีพขั้นพื้นฐานได้ แต่อาจยังขาดความเข้าใจเชิงลึกในหลักจริยธรรม	ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของครู และพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรม	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และตัดสินใจเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยาก	ส่งเสริมให้ผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานเข้าใจและเคารพจริยธรรมวิชาชีพ	เป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษามาตรฐานจรรยาบรรณ และมีบทบาทในการพัฒนาหลักจริยธรรมในองค์กร

การออกแบบเครื่องมือประเมินสมรรถนะครูสอนภาษาจีนในประเทศไทยเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบการประเมินที่สามารถสะท้อนความสามารถของครูได้อย่างแม่นยำ เป็นระบบที่ไม่เพียงแต่อาศัยการวัดผลแบบดั้งเดิม แต่ยังมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครูในบริบทวิชาชีพจริง แนวคิดหลักที่ใช้ในการออกแบบเครื่องมือดังกล่าวคือ แนวคิดสมรรถนะ (Competency Model) ซึ่งถือว่าครูควรมีสมรรถนะในหลากหลายมิติ และสมรรถนะเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ตามลำดับขั้น กล่าวโดยสรุป การออกแบบเครื่องมือประเมินสมรรถนะครูสอนภาษาจีนในครั้งนี้ไม่ได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อประเมินศักยภาพในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมุ่งหวังให้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง สร้างแนวทางที่ชัดเจนในการยกระดับคุณภาพครูสอนภาษาจีนทั่วประเทศให้เทียบเท่ามาตรฐานวิชาชีพระดับสากล และสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและระบบการศึกษาในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

7. บทสรุป

งานวิจัยฉบับนี้เกิดขึ้นในบริบทที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความต้องการครูสอนภาษาจีนที่เพิ่มขึ้นทั้งในแง่ของจำนวนและศักยภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของโลกยุคใหม่ที่ภาษาและวัฒนธรรมจีนมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจ การศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แม้การเรียนการสอนภาษาจีนจะขยายตัวอย่างรวดเร็วในระดับมัธยมศึกษา แต่ครูสอนภาษาจีนในประเทศไทยยังขาดกรอบสมรรถนะเฉพาะทางที่สามารถประเมินและพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ การวิจัยครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาแนวทางการประเมินและกรอบสมรรถนะที่ประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทโรงเรียนไทย โดยอาศัยการบูรณาการแนวคิดจากคู่มือการประเมินสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และมาตรฐานวิชาชีพครูสอนภาษาจีนของกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า คู่มือฯ ของสพฐ. มีจุดแข็งในด้านการเชื่อมโยงกับระบบราชการไทยและการพัฒนาครูรายบุคคล แต่ยังขาดสมรรถนะด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนภาษาจีน การไม่มีสมรรถนะด้านนี้สะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงนโยบาย เนื่องจากการสอนภาษาไม่สามารถแยกออกจากบริบทวัฒนธรรมได้ การขาดสมรรถนะด้านวัฒนธรรมในคู่มือฯ จึงอาจทำให้ครูไม่สามารถ

ปลูกฝังความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการสื่อสารอย่างแท้จริงในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางกลับกัน มาตรฐานของจีนเน้นความเชี่ยวชาญทางภาษา การใช้เทคโนโลยี และการเข้าใจวัฒนธรรม จึงสามารถนำมาใช้เป็นฐานในการเสริมจุดอ่อนของระบบไทยได้อย่างเหมาะสม การบูรณาการแนวคิดจากทั้งสองกรอบจึงเป็นทิศทางที่ช่วยยกระดับสมรรถนะครูภาษาจีนไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยไม่ละทิ้งบริบทท้องถิ่น จากกระบวนการสังเคราะห์เชิงโครงสร้าง งานวิจัยได้พัฒนารอบสมรรถนะครูสอนภาษาจีนที่ประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ได้แก่ (1) ความสามารถทางภาษา (2) ความรู้และทักษะวิชาชีพ (3) การจัดการเรียนรู้และนักเรียน (4) วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ (5) การพัฒนาตนเองและจรรยาบรรณ ซึ่งแต่ละด้านมี 3 สมรรถนะย่อย รวมทั้งหมด 15 สมรรถนะ พร้อมแบ่งออกเป็น 5 ระดับพัฒนาอย่างชัดเจน ตั้งแต่ระดับเริ่มต้นจนถึงระดับเชี่ยวชาญ หลักการแยกระดับสมรรถนะดังกล่าวมีรากฐานจาก Competency Model ซึ่งมองว่าสมรรถนะเป็นลักษณะภายในของบุคคลที่สามารถพัฒนาได้เป็นลำดับขั้น การจำแนกเป็นระดับจึงมีนัยสำคัญในเชิงทฤษฎี เพราะช่วยให้การประเมินและการฝึกอบรมครูสามารถดำเนินไปอย่างมีทิศทางและเป็นระบบ สนับสนุนแนวคิดการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และสามารถใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

ในเชิงนโยบาย ผลการศึกษานี้มีนัยสำคัญต่อการยกระดับระบบฝึกอบรมครูภาษาจีนของประเทศไทย กล่าวคือ กรอบสมรรถนะที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นฐานสำหรับการจัดอบรมเฉพาะด้าน การพัฒนาแผนพัฒนาครูรายบุคคล (IDP) และการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมครูใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม นอกจากนี้ การกำหนดสมรรถนะด้านวัฒนธรรมอย่างชัดเจนในกรอบนี้ ยังสามารถนำไปสู่การปรับปรุงนโยบายระดับชาติในการผลิตและประเมินครูสอนภาษาต่างประเทศในอนาคต เพื่อให้ประเทศไทยมีระบบการรับรองคุณวุฒิครูที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานอาเซียนและมาตรฐานสากลอย่างแท้จริง

จากการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือประเมินสมรรถนะครูสอนภาษาจีนตามกรอบสมรรถนะที่ได้สังเคราะห์ขึ้นในครั้งนี้ การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นนำกรอบและเครื่องมือประเมินนี้ไปทดลองใช้ในภาคสนามกับครูสอนภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา เพื่อทดสอบความตรง ความเชื่อมั่น และความสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนติดตามพัฒนาการสมรรถนะของครูในระยะยาว การศึกษาต่อยอดดังกล่าวจะช่วยยืนยันความถูกต้องของกรอบแนวคิดและเพิ่มศักยภาพในการประยุกต์ใช้เชิงนโยบาย อันจะนำไปสู่การพัฒนาครูสอนภาษาจีนไทยให้มีความพร้อมในการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน ที่สามารถขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

Ding, A. (2024). Promoting teacher professional development through the Professional Competence Standards for International Chinese Language Teachers: Values, paths, and strategies. *Journal of Guizhou Normal University (Social Science Edition)*, 2024(3), 63–73. (in Chinese)

- Feng, L., et al. (2015). Research on the structure and characteristics of competence of Chinese language volunteer teachers in the United States and Thailand. *Academic Research*, (9), 130–136+160. (in Chinese)
- Feng, L., Jiang, N., & Ye, Y. (2023). An analysis of the characteristics and application of the Professional Competence Standards for International Chinese Language Teachers. *International Chinese Language Education (Chinese and English)*, 8(1), 20–31. (in Chinese)
- Gao, J., & Yang, H. (2014). A survey on the cultural communication competence of Chinese language volunteer teachers. *Cai Zhi*[Ability and Wisdom], (1), 119. (in Chinese)
- Jin, X., & He, T. (2022). The reality and approaches of the digital revolution in international Chinese education. *Contemporary Foreign Language Studies*, (6), 133–139. (in Chinese)
- Li, X., et al. (2023). Construction of a global competence framework for international Chinese language teachers. *Journal of Teacher Education*, (3), 16–25. (in Chinese)
- Li, Y. (2015). *Analysis and training suggestions on the competence of Chinese language volunteer teachers in Thailand: A case study of the 2013 Confucius Institute volunteers in Thailand* [Unpublished master's thesis]. Chongqing University. (in Chinese)
- Maput, C., Chaemkrachang, S., & Pongpan, W. (2015). Enhancing the competencies of secondary school Chinese language teachers in the eastern region. *Journal of Education and Social Development*, 11(1), 98–111. (in Thai)
- Nuansri, A. (2023). Guidelines for the development of competency of Chinese language teachers according to the professional competency standards and professional qualifications for foreign language teachers (Chinese language), Thailand. *Journal of MCU Ubon Review*, 8(2), 1156–1170. (in Thai)
- Office of the Education Council. (2016). *A research report on the development of a Chinese language teaching management system in secondary education in Thailand*. Prikwan Graphic Co., Ltd. (in Thai)
- Pornrattananukul, A. (2024). Designing competency-based language instruction to teach Thai culture for Chinese teachers in Thailand. *Journal of Language and Culture Studies*, 16(2), 1–15. (in Thai)
- Shi, J., Li, Q., & Wang, Y. (2024). The competency characteristics and model construction of outstanding local Chinese language teachers in British primary and secondary schools based on the Standards. *International Chinese Language Education (Chinese and English)*, 9(3), 75–85. (in Chinese)

- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at Work: Models for Superior Performance*. John Wiley & Sons.
- Srisuk, N. (2019). *Development of competency indicators for Chinese language teachers at the secondary education level* [Unpublished master's thesis]. Silpakorn University. (in Thai)
- Srisuk, N., & Yanprechaset, Y. (2020). The development of indicators for secondary Chinese teachers competency. *Silpakorn Educational Research Journal*, 12(2), 360–375. (in Thai)
- Sritrakul, P. (2023). Guidelines for Chinese language teacher competencies in Eastern Economic Corridor (EEC) of secondary section. *HRD Journal*, 14(1), 8–22. (In Thai)
- Tangpakorn, B. (2022). Development of indicators of strength characteristics of Chinese language teachers for Chinese language student teachers in Northern Rajabhat Universities. *Journal of Educational Measurement, Mahasarakham University*, 28(1), 160–174. (in Thai)
- Wongnoi, S. (2022). *A study of needs and guidelines for developing the competency of Chinese language teachers in schools under the Phetchabun Secondary Educational Service Area Office* [Unpublished master's thesis]. Naresuan University. (in Thai)
- Wongnoi, S., & Kamfak, M. (2025). A study of needs and guidelines of Chinese teacher competency development under Phetchabun Province. *Journal of Language and Culture Studies*, 16(1), 135–154. (in Thai)
- Wongverayut, P., Nuansri, A., Ungsitipoonporn, S., Yang, H., & Fongprechakun, K. (2020). The study of the concepts of professional standards and qualifications for Chinese language teachers. *Panyapiwat Journal*, 12(1), 304-314. (in Thai)
- Zhang, X. (2023). Reflection and thoughts on the application and development of the Professional Competence Standards for International Chinese Language Teachers. *International Chinese Language Education (Chinese and English)*, 8(1), 33–42. (in Chinese)
- Zhang, Y., & Chen, J. (2022). Connotations, challenges, and paths of cultivating global competence of international Chinese language teachers. *Higher Education Forum*, (4), 12–17. (in Chinese)
- Zhao, F. (2023). *Guidelines for developing Chinese native-speaking teachers in secondary schools in Thailand* [Unpublished master's thesis]. Dhurakij Pundit University. (in Thai)